18. štev. Pavšalni franko v državi SHS. II. leto.

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo »Zarje« v Ljubljani, Breg štev. 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1·25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

Oglasi po dogovoru.

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto, 8. septembra 1923.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Grčija in Italija.

V Epiru je bila umorjena italijanska razmejitvena komisija, ki je določala mejo med Albanijo in Grčijo. Italijane so umorili Grki v gozdu, niso jih pa oropali, kar pomeni, da je bila vzrok umora mržnja. Italija je nato poslala Grčiji noto, v kateri je zahtevala zadoščenje, kakor smo že zadnjič poročali.

Grčija je italijansko noto zavrnila ter predložila stvar Zvezi narodov, ki zboruje v Genfu že mesec dni.

Italija pa je poslala pred grški otok Krf svojo mornarico ter zahtevala, da se otok preda italijanski mornarici in ker se to ni takoj zgodilo, je začela otok obstreljevati ter pri tem usmrtila 20 oseb (ne deset, kakor pravijo italijanska poročila). Grška oblast na Krfu je pač vedela, da se mora pokoravati grškim oblastem, nikakor pa ne italijanskim, ki so končno s krvoprelitjem izsilile kapitulacijo Krfa. Mussolini je torej po svojem poveljniku dal umoriti takorekoč zavratno dvajset mirnih tujih državljanov ter s tem dopolnil svoje fašistovske orgije z ricinovim oljem, umori, požigi in drugimi nasilstvi doma v Italiji.

Umor italijanske razmejitvene komisije je zločin, nič manjši zločin pa ni umor na Krfu, prej še mnogo večji, ker komplicira mednarodni položaj ter zaradi fraze italijanskega prestiža izziva novo balkansko vojno z državico, ki je vsled vojnih porazov in notranjih bojev že popolnoma izkrvavela.

Italija ni hotela poslušati zveze narodov. V svoji ošabnosti je takoj posegla po orožju, dasi se nahaja sama v zvezi narodov.

Kako bodo druge države presojale to afrikansko postopanje Italije še ne vemo, vendar smo pa prepričani, da se bodo vsaj male evropske države odločno uprle takemu barbarizmu. Ako bi se še v bodoče dopuščale avanture ljudi, katerim najbrže zaradi razkola v fašizmu tudi doma že trda prede, potem bomo vedno v nevarnosti, da nas ti napadejo izza hrbta, učinijo zločine ter zasedejo ali Reko ali ta ali oni del tuje zemlje ali pa pošljejo svoje aeroplane ter more in razbijajo brez povoda in nekaznovani, kjer se jim bo poljubilo, ter s tem povzročijo nove komplikacije, spore in vojne.

Anglija se je v tem vprašanju postavila odločno na stališče pogodbe, ki so jo sklenile leta 1863. Anglija, Francija in Rusija. Ta pogodba pravi, da je otok Krf pod grško upravo, vendar večno nevtralen, kar pomeni, da je otok Krf važna postojanka v Sredozemskem oziroma Jadranskem morju, ki lahko kot vojno oporišče mnogo ovira, seveda tudi angleški promet v Sredozemskem morju. Italija pa trdi, da te pogodbe ni podpisala.

Sedaj grozi Italija, da izstopi iz Zveze narodov, če ne dobi zadoščenja ali pa se ji ne pusti prosta roka, da sama izsili zadoščenje po svoji volji, če pa ima kdo pravico razsojati v tem vprašanju, potem bi bila v to upravičena le konferenca diplomatičnih zastopnikov. Zasedbo Krfa smatra Mussolini le za jamstvo, da Grčija izpolni njegove zahteve. Pozablja pa Mussolini pri tem, da je Zveza narodov forum, kamor spadajo taki spori. Ako pa Mussolini ne zaupa Zvezi narodov sam, potem je pa bedasto, če ostane v njej in bedasto tudi, če računajo države v Zvezi narodov z lojalnostjo Italije.

Vprašanje zasedbe Krfa je torej postalo važno evropsko vprašanje, ki ga bo morala Italija kljub odporu likvidirati in se podvreči odločbi Zveze narodov. Francija je sicer pasivna v tem vprašanju, enako hoče ostati tudi belgrajska vlada nevtralna toliko časa (?), dokler ne bodo ogrožani državni interesi.

Vprašanje je sedaj, kako se bo Zveza narodov lotila tega vprašanja. Italijanski zastopnik (Salandra) je v Zvezi narodov zahteval odloga, da dobi navodila iz Rima, angleški zastopnik pa je izjavil, da bo v slučaju če bi se Italija ne podvrgla odredbi Zveze narodov, stavil nadaljnje predloge.

Konflikt med Grčijo in Italijo je prva večja in pomembnejša zadeva, ki jo je dobila Zveza narodov v odločevanje. Ako Zveza narodov v tem primeru ne bi storila svoje naloge, potem je res brez pomena, da bi države vzdrževale to institucijo, ki žre milijone, nima pa nobenega vpliva. Neuspeh v tej zadevi bi le potrjeval, da so vse take ustanove buržoazije prazna ropotija, ki ima namen podpirati kapitalizem

Južna železnica pod državno upravo.

Zadnji dan meseca avgusta so naznanili veliki plakati, da prevzame upravo južne železnice država že opolnoči, to je dne 1. septembra. Na reklamni način so naznanili to izpremembo zadnji hip, ne da bi bil kdo prej vedel kaj gotovega, kdaj se izvede rimski dogovor glede prevzema južne železnice.

Mi smo v načelu seveda za podržavljenje prometnih sredstev, torej tudi železnic. Ali z ozirom na razmere v državi pa to vprašanje vendar ni tako enostavno. Treba bi bilo vedeti zlasti dvoje, in sicer, kakšni so motivi, ki so silili državo ali pa državnike, da so prevzeli južno železnico v svojo upravo, in drugič, ali bo zmožna državna uprava železnic ohraniti promet na železnici vsaj na tej dovršenosti, ki smo jo imeli doslej in ali bo uvedla boljše prometne razmere tudi po ostalih železnicah, ali pa bo nastala še večja zmeda tu in tam.

Po dosedanjih izkušnjah je to pri nas težak problem, ki mu nič kaj ne zaupamo ter se nam zdi, da tiči za tem podržavljenjem bolj državniški talent sedanjega režima kakor pa namen, da bi se promet smotreno uredil in primerno povzdignil.

Spomnimo se le na mezdne in službene razmere. Te nam kategorično vele, da so nevzdržne, in sicer na vseh železnicah, še bolj pa na prečanskih kakor na srbskih; dalje vemo, da so državni nameščenci pravi siromaki, ker imajo tako nizke prejemke, da nikakor ne morejo izhajati z njimi. Imamo v državi tudi nekaj drugih državnih podjetij, tudi tukaj in zlasti v monopolni industriji so tako slabe mezdne razmere, da delavci in delavke ne zaslužijo niti polovico eksistenčnega minima. Ako pregledamo te mezdne razmere, potem ako se še ozremo na druge javne ustanove, da, celo na industrijo, tedaj takoj uvidimo, da gre gospodarska tendenca v državi za tem, da se vzpostavlja narodno gospodarstvo absolutno na račun gladovanja delovnih slojev. Kdor nima poguma, da si izboljša prejemke na drugačne načine, ta mora korenito gladovati in trpeti moreče pomanjkanje.

V državni upravi torej ni pričakovati, da bi se železničarjem izboljšale mezdne in službene razmere, ker država doslej v tem zmislu še ni pokazala niti napram svojim upravnim uslužbencem nikakršne volje. Izgovor ima seveda, češ, nema pare. In temu izgovoru mi tudi verujemo. Toda narodno-gospodarsko je to stališče popolnoma napačno. Delavce in uradnike je treba plačati, da si ohranijo fizične in duševne moči, s katerimi potem več in boljše izdelke producirajo. Ob gladu in pomanjkanju pa delavstvo peša in peša tudi produkcija kvantitativno in kvalitativno, kar vodi absolutno v pogubo.

Zdi se nam, da se ne motimo, če sumimo, da se je južna železnica podržavila s tem namenom, da se ob skoparenju z mezdami plačujejo dolgovi, ki jih imamo mnogo preveč.

Podržavljenje uprave južne železnice ima pa tudi politično ozadje. Zaradi slabih mezdnih in službenih razmer postaja končno potrpljenja le konec. Izstradovalna politika povzroča mezdna gibanja, protestne stavke in odpornost. Podjetja, ki so v privatni lasti, dasi jih elastični zakon o zaščiti države ščiti, vendar niso direktno v oblasti režima in nekako odiozno je, če se porablja ta zakon tam, kjer bi se pravno ne smel porabljati. V podjetjih pa, ki so ali državna ali v državni upravi, tam je formalno bolj opravičeno, da država „v interesu države, varnosti in reda" porabi določbe zakona ter prepreči pokrete, ki bi državnikom ne bili všeč. S tem si državna uprava pridobi ingerenco na čim širši krog nameščencev, ki so potem izročeni vsakokratnemu režimu v milost in nemilost. S tem pa prožnost uprave nič ne pridobi. Promet se mora pod takimi pogoji še slabšati in široko se odpirajo vrata korupciji, o kateri toliko pišejo razni opozicionalni listi.

Železnice bodo šele tedaj bolje obratovale, ko bodo železničarji in njih rodbine imeli kruh, ko bo uprava lahko zahtevala točnost v službi in tudi sama smotreno posvetila vso pozornost urejenemu prometu.

V Mariboru je stavka v železniških delavnicah. Če pretehtamo vzroke stavke, se ne moremo prav nič čuditi, da je še pod prejšnjo upravo prišlo do stavke. Upravljajoči novi ravnatelj se brani izvesti pogajanja z delavci do konca. Ker so pa sedaj postali južni železničarji tudi nekakšni državni nameščenci, je nedvomno, da bo uprava ravnala z njimi tudi politično enako rigorozno kakor je ravnala z državnimi železničarji. Odpusti, redukcije in vse take stvari utegne izvesti nova uprava, kar bo pa le silno škodovalo prometu, zlasti pa delavstvu.

Ti dve vprašanji sta bili za podržavljenje južne železnice s stališča režima očividno precej merodajni, zakaj o tem smo vendar že zdavnaj vsi prepričani, da o socialnem čutu jugoslovanske buržoazije še dolgo dolgo ne bomo mogli govoriti.

Kaj je stranka?

Kadar zastavimo tako vprašanje v javnem življenju, misli vsakdo na politično stranko. Pomeni pa beseda stranka v zasebnem življenju tudi drugačne stranke. Hišni gospodar ima svoje stranke, trgovec odjemalce, odvetnik kliente, notar, sodnik, župan, uradi, vsi ti imajo stranke, ki prihajajo v pisarno, da tam opravijo svoje zadeve. Če torej govorimo o stranki ali o strankah v javnem življenju, pa mislimo vedno le na politične stranke.

Stranke v zgoraj navedenih primerih se zglašajo v trgovini, v pisarni, da tam opravijo svoje zadeve. Ali iščejo svojo pravico ali pa si jo hočejo zagotoviti, kvečjemu opravljajo še svojo dolžnost, ki jim jo nalaga sedanja družba. To so, kakor smo rekli že zgoraj, zadeve posameznikov, zadeve rodbin, zadeve, ki se tičejo večjega ali manjšega gospodarskega kroga v okvirju sedanje družbe in sedanjih družabnih uredeb.

Politična stranka je pa krog družabnih interesentov. Danes imamo skoro po vsem svetu kapitalistični družabni red, to je družabni red, ki potom kapitalizma izkorišča ogromno večino človeštva. Naravno je torej, da ima majhni del človeštva, ki ima vsa naravna bogastva v svojih rokah, tudi drugačne interese, drugačno mentaliteto kakor pa večji del človeštva, ki ga manjšina izkorišča, dasi ta vzdržuje z delom ves svet. Kapitalist je zadovoljen s sedanjo obliko družbe ter jo izkuša le utrditi s tem, da išče oblike, s katerimi bi jo zanesljivo in bolj ukrepil. Nasprotno pa imajo izkoriščanci namen, sedanjo družbo preurediti, češ, da narava ustvarja dobra za vse človeštvo v enaki meri. Zaraditega pa tudi išče zatirani del človeštva novo obliko družbe, v kateri bi bili sadovi narave in produkcije vsem članom človeške družbe enako v korist. Tako obliko družbe bi nudil človeštvu demokratični socializem.

Ako torej vemo, da obstojita v človeški družbi dve mentaliteti, ena, ki hoče sedanjo družbeno obliko ohraniti in utrditi, ter ena, ki hoče izpremembo, revolucijo sedanje družbe, smo šele povedali, da sta to dve glavni smeri političnogospodarskih mentalitet in ti dve, ki bi bili s širšega vidika pravzaprav edino upravičeni do eksistence, se pa zopet cepita v številne stranke, strančice in struje, ki jih pa vsekakor uvrstimo prav lahko v eno zgoraj navedenih glavnih skupin: eno, ki hoče ali ohraniti in utrditi ter kvečjemu, ne da bi okrnila družabni red, reformirati sedanjo družbo in eno, ki hoče v družbi popolno revolucijo v svrho enakopravnosti človeštva.

V vrsto kapitalističnih strank spadajo vse liberalne, verske, klerikalne in nacionalne politične stranke ter socialne stranke, ki priznavajo sedanji družabni red. Pri nas so to radikalna, demokratska, klerikalna, samostojna, krščansko-socialna in narodno-socialna stranka, ki imajo glede pravnega obstoja kapitalistične družbe v bistvu vse enako naziranje. Gre jim le za vpliv ali oblast v družbi ter zlasti zadnjima dvema tudi za to, da izposlujeta z moledovanjem malenkostne reforme v prilog svojim skupinam v družbi s tem, da družbo podpirata, ni jima pa za to, da bi se

pravo zlo odpravilo. Zlo kapitalizem, pravita, naj ostane, ker je dobro, božji red. Te stranke torej, ki vzdržujejo družbo z vsemi zli, ne morejo nikdar izbojevati v človeški družbi pravičnih socialnih razmer, ker same krivični družabni red priznavajo in odobravajo. Poleg navedenih strank je v kapitalističnem taboru seveda še cela vrsta struj, ki pa končno nimajo drugega namena, kakor da se hočejo uveljaviti v kapitalistični družbi s svojimi padarskimi nazori.

Pa tudi izkoriščani del človeštva, ki ima utemeljeno pravico, da zahteva izpremembo sedanjega družabnega reda, ni popolnoma enoten. Cepi se v dve glavni smeri: v demokratične socialiste in diktatorske komuniste. V bistvu pravzaprav ne najdemo med obema strujama razlike, če se poglobimo v stvar, zakaj proletarska demokracija je končno tudi diktatura, ki diktira sama sebi, ali socialistična demokracija računa z razvojem kapitalistične družbe in z razvojem novega socialističnega svetovnega naziranja človeštva, ki je predpogoj za ustvarjenje socialistične družbe, torej z intelektom in sodelovanjem človeštva samega, dočim računajo komunisti le s trenutnim razpoloženjem množic, ki morda res omogoči preobrat v posameznih delih družbe, nove družbe pa ne bi mogel ohraniti, ker niso pripravljena tla zanjo ne gospodarsko, še manj pa duševno. Pravična družba bo imela le tedaj obstoj, če bo človeštvo prepojeno z duhom skupnih interesov, kar se pa ne da doseči z nikakršno osebno diktaturo, marveč le z notranjim prerojenjem človeštva.

Iz tega sledi, če upoštevamo ves kaos političnih strank, da se moramo socialisti postaviti kot stranka absolutno v tabor izkoriščanih, in sicer v tabor, kjer se računa z razvojem kapitalistične družbe in z uveljavljenjem socialističnega svetovnega nazora v človeštvu. To mora biti namen socialistične stranke, ta namen druži socialiste in jih mora družiti tudi preko vseh poklonov iz vrst meščanskih ali reformističnih strank. Za kogar so močnejši reformistični problemi onih strank, ki delajo parado kapitalističnim strankam s svojimi pohlevnimi imeni in s svojimi moledovanji o krivicah v družbi in ki skušajo na ta način, ne da bi uvideli potrebo revolucije v človeški družbi, samo krpati to družbo, da dalje časa živi, da se ji podaljša življenje, kakor socialna revolucija. o takih ljudeh sploh lahko trdimo, da niso in da nikdar niso bili socialisti, ker jim manjka spoznanje.

Bistvo revolucionarnega socializma tiči ravno v tem, da je revolucionaren in da vidi v tem spas človeštva, ter ve, da stranko tudi ta cilj druži in ohranja. Ta cilj jo popolnoma loči od drugih strank, in ako bi izgubila ta cilj, ne bi bila več revolucionarna, in ne več socialistična.

To spoznavanje je pravi temelj zdravemu razvoju socialističnega pokreta.

O taktiki in minimalnih zahtevah socialistične stranke izpregovorimo nekaj besed morda že v prihodnji številki.

K vprašanju ljubljanske obč. aprovizacije.

Piše S. S.

V 17. številki »Zarje« ste povedali nekaj prav pametnih, ki jih z obema rokama podpišem — namreč glede občinske aprovizacije. Draginja prav hudo pritiska. Ljubljanski mesarji diktirajo cene. V svoji mesarski zadrugi se dogovore — ti, moj dragi Ljubljančan, pa plačuj, kolikor nadiktirajo. Naloga mestne občine je, da posega regulatorno. Prav je, da se je ustanovila mestna mesnica, ali poleg mesnice je treba še več podobnih podjetij kakor prekajevalnica, zaloga jajc, prodaja perutnine itd. V Ljubljani se prav lahko vse to izvede, ker ob času vojne, so taka podjetja prav dobro funkcijonirala. Jezuitska cerkev (sv. Jožefa) — kdo je ne pozna? Kaj in koliko potrebnih, koristnih in dobrih zalog je bilo tam nakopičenih. Ali pa bivša Schreyeva pekarna, ki jo je ponudil g. Schrey občini ljubljanski zastonj — proti letni renti 6000 kron ali danes 1500 dinarjev, pa takratni ljubljanski župan je kratkomalo zamahnil z roko in odbil g. Schreyja. Ali pa Zeleni hrib s svojimi krasnimi prostori za izdelovanje mesnih izdelkov, konserviranje jajc itd.

Sedanji občinski odbor sicer ne more več dobiti Schreyjeve pekarne za tako smešno nizko ceno, ker jo je bivši lastnik prodal drugemu, cerkev sv. Jožefa služi sedaj dušnim potrebam — Zeleni hrib (last Centralne Vnočevalnice) pa je še tu. Mogoče se da dobiti za mestno občino. Poznam to poslopje in pa vse naprave; prepričan sem, da bi se tu dalo velik del ljubljanske aprovizacije centralizirati. Zeleni hrib je blizu dolenjske postaje; mimo gre vsa Dolenjska, ki je žitnica in zaledje za Ljubljano.

Člankar v 17. številki »Zarje« pravi, da naj se otvori velika mestna prodajalna, ki bi naj prodajala predvsem: kašo, fižol, jajca, moko, maslo, mast itd. Prav je tako, ali za tako prodajalno je treba pripravnih prostorov za konserviranje tega blaga. In z eno prodajalno tudi ne bo veliko storjenega — potreba jih je več. Ako bodo prav vódene, sigurno bo uspeh. Naj se ustanovi posebni aprovizacijski odsek, v koji naj se pokličejo še **strokovnjaki izven občinskega sveta.** Prav bi bilo, da se napravi dogovor že z obstoječimi organizacijami konsumentov, da bo načrt res dobro premišljen, kar je že pol uspeha.

Oderuštvo.

Na sremskem trgu je padla cena pšenici na 250 do 275 Din za 100 kg. Liter dobrega sremskega vina velja sedaj pri kmetu na Fruški gori 2 do 3 dinarje. Kurz dinarja je pa obenem, ko naglo padajo cene naše žetve, tudi padel minuli mesec od 6.60 na 5.80 švicarskih frankov za 100 dinarjev.

Pa poizkusite kupiti na drobno kilogram moke ali kruha! Cene se gibljejo v primeri z blagom od 4 do 6 dinarjev za moko, a od 4 do 6.50 dinarjev za kilogram kruha itd.

Čudna stvar! Pada vrednost denarja, pada vrednost živil, kadar jih prodaja kmet, padajo dnevni zaslužki, toda cene življenskih potrebščin ne padajo. Te ostanejo drage, kakor tedaj, ko so bile cene na debelo visoke.

Kako to? Zakaj to? Odkod izvira ta zagonetni pojav? Odgovor na ti vprašanji je: to je plod brezvestne, neobzirne in drzne špekulacije.

Toda, kdo dela te špekulacije? V prvi vrsti naša bankokracija in kapitalisti, v drugi vrsti pa naš državni aparat, ki je v rokah radikalcev tudi po milosti Radičevcev. V tretji vrsti je pa kriv temu zunanji kapitalizem. In kako?

Jugoslavija je danes ena med redkimi državami v Evropi, ki ima žito za izvoz. In zato so kapitalisti uvoznih dežel za žito, v prvi vrsti angleški, pričeli s špekulacijo, kako zasežejo našo letošnjo žetev.

Zato so pričeli že prej pritiskati na vrednost dinarja. Hočejo namreč, da dobe čimveč dinarjev za svoj denar, kar je pa le mogoče, če vrednost dinarja pade.

Toda, ako je naš denar cenejši, bi morala biti naša žetev dražja v našem novcu. Ali tukaj je tudi naš izvozniški kapital, ki dela na to, da se zniža cena žetvi, da jo čim ceneje pokupi od kmeta.

Na enak način dela tudi država. Belgrajske novine so poročale, ko pritiska ministrstvo financ na vrednost dinarja na belgrajski borzi. Razentega se povečava kroženje novčanic s tem, da otvarja Narodna banka izvozničarjem velikanske kredite, da morejo čimprej pokupiti našo žetev.

Da pa ne narasejo zaradi tega cene, se je pobrigala naša bankokracija na drug način. Kmetom so se naložila ogromna bremena. Zemljiški davek je povišan šeststokrat. In takoj po žetvi se je pričelo izterjavati dotekle davke energičneje.

Bogati kmetje imajo v rezervi gotov denar. Ti plačajo davek iz svojega denarja in čakajo potem mirno, dokler se cene žetvenim pridelkom dvignejo, tedaj pa pridelek prodajo. Siromašni kmet pa ne more čakati. Nima gotovine. Svoje žito mora takoj prodati kupcu po ceni, kakoršno mu plača. Pomanjkanje denarja ga prisili, da prodaja pšenico tudi po 250 dinarjev, čeprav je veljala še nedavno 450 dinarjev 100 kilogramov.

In kaj je konec te pesmi? Od siromašnega kmeta se tako pod ceno kupi žetev in takoj izvozi v inozemstvo. Ko je tako pokupljena večina žetve za izvoz, pa pride ostanek za domačo porabo ob mnogo višjih cenah na trg. Domači kapitalisti, bogati kmetje, kartelirani mlini pa imajo sedaj popolno svobodo, da poljubno ostrižejo konsumente.

Tako torej se vrši nesramno odiranje domačih pridelovalcev in siromašnih konsumentov. Tu vidimo, kako naš domači kapital dela z roko v roki z inozemskim kapitalom proti ogromni večini našega naroda.

Sporazumno z našimi kapitalisti pa delajo tudi naši političarji, pa naj bodo Srbi ali Hrvati, radikali ali Radičevci .

Proti temu postopanju, proti temu prostaškemu odiranju imamo samo eno zdravilo: politično izobrazbo in organizovanje našega delovnega ljudstva. Samo združen z izobrazbo in organizacijsko silo bo mogel delovni narod preprečiti tako brutalno izkoriščanje svojega dela. Brez zavednega in organiziranega političnega boja pa ni rešitve iz izkoriščajočih kapitalističnih krempljev.

Po **P. N.** v **N. S.**

Grozovit potres na Japonskem.

Na Japonskem so doživeli pred tednom dni veliko potresno katastrofo, ki je obsegala v dolžini okolo 350 kilometrov obsežno ozemlje med Osaki in Tokiom. Potres je nastal nenadoma dne 30. septembra po polnoči ter povzročil ogromno škodo, ker je porušil cela mesta, vrgel železniške vlake s tirov ter potopil mnogo trgovskih ladij ob obrežjih zlasti trgovskega mesta Yokohama. Morje je preplavilo bližnja obrežja ter poplavilo vse, kar je bilo v bližini. Človeških žrtev računajo nad pol milijona.

Japonska je sploh potresna dežela. Potrese delimo v glavnem v dve vrsti, in sicer vulkanske potrese in tektonske. Prve povzročajo živi ali mrtvi vulkani, druge, tektonske, pa usedanje ali premikanje zemeljskih plasti. Sedanji potres je bil najbrže tektonski, čeprav so pri tem oživeli nekateri že davno zamrli ognjeniki, zakaj pri premikanju plasti se prav lahko odpro tupatam že zamašena vulkanska žrela.

Pri tem dogodku so se vršili na Japonskem grozoviti prizori. Nastala je popolna anarhija. Ljudje so se skrivali po močnejših stavbah, po rovih itd. Toda v teh zavetjih so poginili, ker so potresni sunki porušili tudi take naprave. Glavno mesto Tokio je porušeno do dveh tretjin.

Poleg potresne katastrofe pa je nastal po mestih požar, ki je uničil celo več imetja kakor potres sam. Mesta so bila popolnoma odtrgana od okolice, tako da ljudje niso imeli ne strehe ne živil. Vrhutega so začele po razvalinah ropati in krasti razne roparske tolpe, katerim izpočetka v splošni zmedenosti in kljub obsednemu stanju, ki ga je vlada proglasila za vso državo, niti vojaštvo ni bilo kos.

Zaradi tega, ker je japonsko ozemlje potresno, grade Japonci večinoma lesene hiše, ki so bolj prožne. Ta potres pa je bil izredno močan in se je pojavljal v presledkih ter porušil kljub temu najodporneje stavbe. Naravno je, da so zaradi tega popokale plinove cevi, ter da se je ogenj zanetil na mnogih krajih in se bliskovito razširjal. Požar so pospeševale tudi razne eksplozije v zalogah .

Japonsko gospodarstvo je s to katastrofo silno oškodovano. Glavno japonsko tržišče Yokohama je popolnoma uničeno. Anglija in Amerika sta poslali ladje v svrho pomožne akcije na Japonsko.

Prav posebno važna izguba za je za Japonsko tudi izguba industrije, ki je postala ob tem žrtev potresa. Ozemlje, ki ga je doletela katastrofa, je najbolj obljudeno, ima bogato industrijo, zlasti predilnice. Vse to in vso trgovino je potres razdejal tako temeljito, da bo Japonska, kljub temu, da je bogata dežela, rabila desetletja, preden preboli posledice te velike potresne katastrofe.

POLITIČNI PREGLED.

Dr. Korošec se pogaja v Belgradu z radikalci. Take vesti se vedno bolj širijo, čeprav v časopisju Slovenske ljudske stranke kolikor le mogoče molče o tej stvari. Radikalce so Muslimani pustili na cedilu zaradi konfliktov pri zadnjih srbskih občinskih volitvah, tako da bi bila radikalna vlada v narodni skupščini brez kvoruma, ako ne dobi novega zaveznika. Položaj je torej tak, da bo, če se radikalci in SLS sporazumeta, ustreženo obema. Radikalni režim potrebuje zvestega zaveznika, SLS pa se izpolni s tem, če postane zaveznicavladajoče stranke, vroča želja po sodelovanju v vladni stranki. Dogovor med radikalci in dr. Korošcem je v glavnem že perfekten. Pridržal si je dr. Korošec le pravico, da dogovor predloži v odobrenje izvrševalnemu odboru svoje stranke, radikalci pa predlože pogoje v odobritev Pašiču. Ako med tem časom ne nastane novo nesoglasje, pride v kratkem do formalne pogodbe. Dr. Korošec zahteva dominujoči vpliv v Sloveniji zase. Ako se to zgodi, bo podpiral radikalce in se ne bo več oziral na opozicionalni blok, oziroma Radiča in njegovo družbo. Vprašanje pa je, kakšen vpliv bo imela ta bodoča zveza pri nas na volilce SLS. Sestavljati bo treba državni proračun. Proračun bo prinesel nove težke obremenitve, ki so ob sedanjih razmerah za vlado neizogibne. Ali bo delegacija SLS nastopila proti novim davkom, kakor to dela v svojem časopisju? Ali bo morda — molčala? Jako čudna vloga ji bo usojena kot vladni stranki, ki ne bo imela pravice soodločevanja, pač pa kimanja, zakaj toliko odkritosrčna s tem paktom ne bo še ljubezen med obema strankama, da bi SLS dobila takoj nekaj mest v vladi. Radovedni smo res, kako se bo SLS izmotala iz dosedanje radikalne besedne opozicije in prelevila v zvesto vladno stranko ter obenem prepričala svoje pristaše, da je taka politika modra in pametna. Ne verujemo namreč, da bi politični pripadniki stranke bili pripravljeni kar čez noč okreniti svoj plašč, ali da bi zadoščala opravičba, da so bili dosedanji politični opozicionalni izbruhi le delo posameznih agitatorjev in njih osebna zadeva ali pa njih neprevidnost, dočim je SLS vedno stremila po sedanji metodi svoje politike. Iz tega, kako se bo to vprašanje razvilo, bomo tudi lahko presojali politično zrelost v tej stranki.

Zakaj ne povedo resnice o reškem vprašanju? Pogajanja glede Reke, Baroša in Delte se vrše že nekaj let, in sicer tako tajno, da javnost sploh ne ve, zakaj gre pri teh pogajanjih. Celo o zadnjih pogajanjih v Rimu so bile podane izjave po ovinkih, da dobi Baroš in Delto Jugoslavija, Reka pa postane nevtralno pristanišče pod vodstvom paritetne komisije. O tem so poročali skoro vsi naši listi. Na te in podobne vesti pa je stvar pojasnila italijanska vlada sama, čeprav so trdili naši listi, da se je na seji sklenila tajnost ter da bosta o stvari sklepali obe vladi, povsem drugačno pojasnilo. To italijansko pojasnilo pravi, da zahteva Italija Baroš in Reko zase ter da je poslala belgrajski vladi ultimat, kjer grozi, da zasede Reko. S tem je povedano vse, kako je z reškim vprašanjem ter obenem, da je precej drugače, kakor je bila informirana naša javnost. Belgrajska vlada se namerava posvetovati o italijanskem ultimatu šele potem, ko se vrneta Pašič in Ninčič domu. Tedaj zavzame vlada tudi stališče v vprašanju spora med Grčijo in Italijo. Iz vsega tega postopanja italijanske vlade je razvidno, da vlada v Italiji odločno imperialistična struja, ki jo hoče diktator Mussolini izigravati zato, da koncentrira čimvečjo politično silo v svojih rokah. Na drugi strani pa je stvar kočljiva v toliko, da se govori vedno o spravljivi in miroljubni politiki Italije tudi v Belgradu, dasi to ne odgovarja dejstvu. Iz pogajanj za Reko in z aventuro na Krf je Mussolini dokazal, da spada med največje vojne hujskače v Evropi.

Italijanska predrznost. Vročekrvni Italijani so pač vročekrvni. Mussolini je pa danes njih voditelj, to je tisti Mussolini, ki je bil učitelj, ki je pisal tudi nekaj pametnih knjig. Danes je italijanski ministrski predsednik pa si domišljuje, da bo ves svet plesal po njegovem receptu. Mussolini je pravi megaloman, ki si hoče utrditi svojo pozicijo z najrazličnejimi avanturami, ki so pa vse dvorezne. Najprej je primarširal s fašisti v Rim ter zapodil prejšnjo vlado, da mu kralj da za eno leto popolno pooblastilo, potem je preganjal, oziroma dopuščal preganjanje socialistov in komunistov, umore, požiganje delavskih domov in uničevanje tehničnih naprav. Na vse te kozolce, ki jih je prevračal, je uzakonil nov volilni red za državno zbornico s privilegijem za večinsko stranko, kakor da bi bil njegov fašizem večna ustanova. Pogaja se tudi s papežem; torej delal je vse le z interesu italijanskega kapitalizma. Zadnja njegova drznost, ker je mislil, da se ga že ves svet boji kakor francoskega Napoleona, je zasedba Krfa. A tu se je Mussolini opekel. Zasedba Krfa je pa mednarodno vprašanje, za katero se zlasti zanimata Anglija in Balkan. Krf je važna točka na morju, zato se je jelo zanimati za Mussolinijev korak inozemstvo, ne le Grčija, marveč vsa Evropa. Italijansko časopisje pisari o italijanskem prestižu, o žalitvi italijanskega naroda vsled umora na Grškem, toda umori lastnih državljanov niso nič škodovali prestižu Italije. Čudna logika. Listi tudi groze, obetajo maščevanje! Ej, ko bi vedeli, kako malo vpliva to njih rentačenje zunaj italijanskih meja! Gotovo pa je Mussolini s tem svojim korakom napravil veliko diplomatično polomijo, blamažo, iz katere se ne izkoplje nikdar več. Polomija je tako ogromna, da je njegov politični ugled v inozemstvu izginil kakor kafra. Njegova popularnost doma v Italiji pojde k vragu, ker bo moral na celi črti kapitulirati kot neresen državnik in diplomat. Da, z vilami kidamo gnoj, z grabljami grabimo mrvo; z diplomati delamo politiko, z domišljavci se pa osmešimo. To je nova lekcija za Italijo.

K umoru italjanske razmejitvene komisije se poroča, da grške oblasti ne morejo izslediti krivcev, dolže pa umora Albance ter so razpisale nagrado en milijon drahem za odkritje krivcev.

Italija bo morala kapitulirati. Zveza narodov, na katero se je obrnila Grčija, stoji odločno na stališču, da ji gre pristojnost o razsojanju konflikta med Grčijo in Italijo. Angliji se je pridružila tudi Francija. Z Italijo glasujeta le Urugvaj in Brazilija. — Najnovejša poročila pravijo, da je Italija zasedla tudi del epirskega obrežja. Italija potemtakem res izziva. Anglija je Italiji zagrozila, da ne popusti v svojem stališču ter da se eventualno izvede gospodarski bojkot proti Italiji.

Svoboden pas v Solunu menda le dobi Jugoslavija, če se pogodi z Grčijo. Za Srbijo je seveda Solun najpripravnejša luka, za severne pokrajine pa so luke ob Adriji bolj priročne.

Češkoslovaški zunanji mnister dr. Beneš je bil v Rimu. Posvetoval se je z Mussolinijem glede odnošajev med Italijo in Češkoslovaško republiko. Beneš je pojasnjeval Mussoliniju cilje male antante, ali z drugimi besedami, Mussolini ne zaupa Češkoslovaški. Beneš izjavlja, da je zadovoljen z uspehi razgovorov. — Prihodnji mesec se bo mogla skleniti trgovinska pogodba med Češkoslovaško in Italijo. Tako!

Nemški kancler dr. Stresemann je imel dne 1. t. m. govor v Stutgartu, v katerem je obljubil, da bo sedanja vlada pričela drugačno politiko. Odpora v Porurju sicer ne bo omejevala, pač pa bo ponudila vse garancije svojega gospodarstva v svrho izpolnitve reparacijskih obveznosti.

DNEVNE VESTI.

Prestolonaslednik. V četrtek zjutraj med 1.30 in 2.50 ponoči je bil rojen v belgrajskem dvoru prestolonaslednik. Ob tej priliki je izšel manifest na narod. Proglašeno bo tudi pomiloščenje. V Sloveniji so proglasili včeraj državni praznik.

„Jutro“ si rado izmišljuje razne vesti, zato je tudi poročalo, da so članki o petem katoliškem shodu v zadnji „Zarji“ izpod peresa sodruga dr. Periča, čeprav ve, da župana ni v Ljubljani. „Jutro“ meni, da nas bo potegnilo, pa mu kljub temu povemo, da s. Perič ni pisal člankov o katoliškem shodu. Članki v „Zarji“ so bili stvarni, toda brez zlobne sovražnosti ali hinavskega jezuitizma. Razumete?

Stanovanjska mizerija in „Jutro“. Učinkovita notica glede stanovanjske hiše na Dunajski cesti „Venerahalber“ namreč... kako pa je bilo? Neki „ravnatelj“ — žlahtnik „Jutra“, se je spomnil, da bi bilo pametno, če občina zida. Pa „neka gradi, ako ima pare“, so rekli gospodje okrog magistrata že lani... Beseda je postala meso, iz opeke in apna pa lepa hiša. V njej so stanovanja — seveda! V pritličju in mansardi manjša, v I. in II. nadstropju pa razkošna, s samo štirimi sobami. Za „ravnatelje“, če so klerikalci namreč. Če pa niso in imajo že stanovanja, pa za druge. Prosilcev dovolj, priporočil še več, zmagala je Venera, kot piše „Jutro“. No — in... nič! Večina magistrata hoče videti številke, in sedaj se računa, piše, računa... Pa ni več prosilcev! Čudež še pred katoliškim shodom! Na drugem mestu smo v tem ugotovili resnico; da stvar doženemo do konca, povemo še to-le: Če bi v sprevodu ob katoliškem shodu nosili to hišo in povedali vso njeno zgodovinsko resnico, bi se liberalci okrog „Jutra“ tajali kot sneg! Tak „eksempel“ bi zalegel več nego govor dr. Brejca o skrahiranju rdečih internacional.

Doslednost. Kuluk so delali na Stadionu mladi Salezijanči, ki so „plozali“, da je šlo delo hitreje od rok. To ni všeč starčku iz Knafljeve ulice. Ko so pa lani delali kuluk mladi Sokoliči na Taboru, ni bilo všeč „Slovencu“. Kedaj se bosta pobotala? Najbrže nikdar, ker je bilo na Stadionu za delo dovolj odraslih, muzicirali so Salezijanči, na Taboru je pa tako manjkalo delavcev, da so uporabili tudi mladino, ki ni znala „plozati“. Ideali pa...?

Osebna vest. Kot poslovodja tvrdke Aloma Company, anončna reklamna in prodajna družba z o. z. je bil imenovan zasebnik Adolf Ribnikar, bivši poverjenik za socialno skrb v Ljubljani. Izbrisal se je dosedanji poslovodja Evgen Lovšin. Če in koliko nese ta službica, ne vemo. Vemo le to, da je na razpolago samo mladodemokratom večjega kalibra.

»Glas iz občinstva« nedavno vprašuje v »Slovenskem Narodu« prav naivno in otroško, kam gre denar, ki se nabira potom davka na obisk gostilen in kavaren. Skoro do vinarja natanko izračuna v jugoslovanski valuti, koliko revežev bi se lahko dobro hranilo, če bi šel denar prava pota. Mi dobro vemo, da ta »Glas iz občinstva« ni čital naših člankov v socialno-političnih nalogah v občinskem svetu ljubljanskem. Če bi čital te članke, bi moral napisati »Pritrdilo iz občinstva«. Saj je prav lepo, če se z vso vehemenco zavzema za reveže, mora pa raznovrstne reveže, ki beračijo po mestu, „razdeliti“ med potrebne in na nepotrebne in še med mestne reveže, t. j. one, ki so pristojni v Ljubljano ter »inostrance«, t. j. one, ki pridejo „bona fede“ v Ljubljano z upanjem, da se davek pobira tudi zanje, pa jih na magistratu odslove. Na podlagi veljavnih zakonov namreč... No, in ti ljudje beračijo od hiše do hiše in po trgovinah. To je znano občinskim očetom in so o tem že razpravljali takrat, ko je bil »Glas iz občinstva« slučajno pri »Belem volku«. — Koliko pa je resnice na govorici, ki se širi po Ljubljani, **da je občinski svet ljubljanski za katoliški shod iz ubožnega zaklada daroval enako vsoto kot lani za vsesokolski zlet,** o tem še nismo mogli dobiti točnih informacij, ker se je župan izgubil, podžupan pa noče ničesar povedati. Vsekakor se bo zadeva preiskala, v preiskovalno komisijo bo pa izvoljen tudi »Narodov« »Glas iz občinstva«.

O nalogah ministrstva za socialno politiko smo že takrat več pisali, ko sta bila ministra za socialno politiko dr. Kukovec in za njim dr. Žerjav. In prav to, kar je veljalo takrat, velja še v polni meri tudi danes. Prav sedaj smo imeli stavko rudarjev pri Trboveljski družbi, nedavno železničarsko protestno stavko, potem stavko v mariborskih železniških delavnicah. V vseh teh gibanjih se je udejstvovala tudi vlada ali s pasivnostjo ali pa z drakoničnimi odredbami proti gibanju. V vseh teh primerih nismo pa nič opazili, da bi se bilo ministrstvo za socialno politiko kakorkoli odločno zavzelo za delavstvo, ki se je nahajalo v boju. Po našem mnenju je bilo ustanovljeno ministrstvo za socialno politiko v ta namen, da urejuje socialne razmere, to je, skuša s svojim delovanjem izboljšati položaj socialno šibkejših slojev. V praksi tega ministrstva pa vidimo ravno nasprotno, to namreč, da ne gane niti mezinca, ako notranji ali pa vojaški minister izdajata naredbe in odredbe, ki naravnost ovirajo in zaduše boje delavstva, ki se bori za izboljšanje svojega socialnega položaja. Iz tega je razvidno, da režim nima zmisla za socialna vprašanja, da se ministrstvo za socialno politiko v tej smeri ne zaveda svoje naloge, ker živi preveč v mentaliteti jugoslovanske buržoazije. Tudi v tem pogledu bo morala priti do veljave drugačna mentaliteta.

Shod slovenskih obrtnikov se vrši dne 8. septembra v Ljubljani. Na dnevnem redu imajo obtniške zadeve, a kot prvo točko zakon o socialnem zavarovanju. V industrijskih in obrtniških krogih se vodi že dalje časa boj proti temu zakonu. Boj proti zakonu se mora smatrati kot boj proti delavstvu, zakaj, četudi se pojavljajo ob nagli nepostopni uvedbi zakona tehnične težkoče, je vendar zakon tak, da se da na podlagi njega še marsikaj zgraditi in dopolniti. Uvedba splošnega zavarovanja je danes nujna zadeva, enako nujno je tudi zavarovanje za starost in onemoglost, ki se ima izvesti leta 1925. Problem zavarovanja imamo in vsakršna okrnitev zakona bi bil socialen zločin nad delavstvom, ki v današnjih razmerah neobhodno potrebuje popolno preskrbo za bolezen, onemoglost in starost. Danes nimamo več predvojnih razmer, vrhutega je sramota za družbo, če mora z delom za družbo izmozgani delavec na stare dni beračiti.

Umrla je v Ljubljani soproga poslanca g. Jos. Gostinčarja. Rodbini izrekamo sožalje!

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu vljudno prosimo, da čimpreje izda Statut (Pravila) v slovenskem jeziku, ker slovenski delavci ne razumejo povsem srbohrvaščine, imajo pa željo, da se s Statutom seznanijo, kar je možno le, ako se jim da na razpolago v materinščini.

Značilno ravnanje monopolne uprave. „Zagreber Tagblatt“ poroča, da je morala domača tovarna za cigaretni papir na Sušaku deloma ustaviti obrat, ker za ta oddelek nima naročil. Vsi oddelki tovarne imajo dovolj dela, samo oddelek, ki izvršuje naročila za monopolno upravo, se mora ustaviti in delavstvo odpustiti. Sedaj se je dognalo, da je monopolna varna na Sušaku ter ga prodala v Italiji, in sicer papir, ki ga je izdelala tovarna na Sušaku terga prodala v Italijo. Monopolna uprava pa najame prekupce, ki kupujejo mnogo dražji cigaretni papir v Italiji, namesto, da bi ga naročili doma po znatno ugodnejših cenah. S takim postopanjem se oškoduje domačo industrijo, domače delavstvo, vrhutega pa troši po nepotrebnem denar v dobiček tujih in domačih prekupčevalcev. Res smo radovedni, kako se more dogajati kaj takega v monopolni upravi, ko ministri vendar vedno naglašajo, kako pametno gospodarijo z državno imovino. I, seveda, ako se sanirajo na tak način domače finance, potem ni čudno, da se vedno bolj pogrezamo v blato gospodarske nezmožnosti in socialne bede.

Zamenjava 10-dinarskih bankovcev (kovačev) se izvrši, ker so se pojavili v večjem številu falzifikati. V zmislu odredb glede zamenjave je izdala oblast naslednja navodila: Finančna deželna blagajna v Ljubljani in blagajne davčnih uradov bodo posredovale zamenjavo 10 dinarskih novčanic državne izdaje in jih tudi pogojno sprejemale od strank v vplačilo do vključno 1. februarja 1924. Stranke, ki hočejo te novčanice pri omenjenih državnih blagajnah zamenjati ali pa z njimi izvršiti plačilo, naj jih predlože z dvema spiskoma, na katerih naj stranka označi ime, priimek, bivališče, število oddanih novčanic in od vsake novčanice številko in serijo. En primerek spisa bodo prevzemajoče blagajne vrnile strankam s potrdilom o prejemu. Čim bodo podružnice narodne banke novčanice preizkusile, dobe stranke proti pokazanju vrnjenega spiska in proti posebni nekolkovani pobotnici za pristne zamenjane novčanice protivrednost pri blagajnah, kjer so jih v zameno položile. Za uogotovljene falzifikate pri zamenjavi se protivrednost ne bo izplačala. Ako pa bi bilo s falzifikatom izvršeno plačilo, je polagatelj dolžan, da takoj naknadno položi to vsoto pri državni blagajni. Posredovanje pri zamenjavi teh novčanic po državnih blagajnah se bo vršilo v gori označenem roku samo v mestih, kjer nima Narodna banka podružnice. Kjer pa obstoje podružnice, se bo zamenjava vršila neposredno pri podružnicah, odnosno od 10. februarja 1924. naprej pri Narodni banki v Belgradu.

Stavka v Mariborskih železniških delavnicah je bila končana po daljših pogajanjih. Ravnateljstvo odklanja one delavce, ki so zakrivili sabotažo.

Rudarska stavka pri trboveljski družbi se bliža koncu. Nič ni čudnega, ako se bo moralo delavstvo ukloniti brutalnosti, ki jo je podpirala v prvi vrsti svobodomiselna

buržoazija, ki je deloma interesirana na nacionalizaciji družbe. Da, socialnega čuta pač ni pri teh ljudeh.

Militarizacija južne železnice je odpravljena.

Uradniška službena pragmatika je izšla dne 1. septembra v „Službenih Novinah". Obsega 252 paragrafov, kar dokazuje, da je prikrojena za vse slučaje.

Državna borza dela. Pri vseh »Državnih Borzah Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 26. avgusta do 1. septembra 1923 dela 277 moških in 122 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 363 moških in 113 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 190. — Promet od 1. januarja do 1. septembra 1923 izkazuje 34.312 strank in sicer 15.770 delodajalcev in 18.542 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10.537. — Dela iščejo: viničarji, strojni ključavničarji, kovači, sedlarji, krojači, kamnoseki, monterji, mizarji, peki, mlinarji, mesarji tov. delavci, delavke, trgov. sotrudniki, sotrudnice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, drvarji, čevljarji, slikarji, pleskarji, železostrugarji, zidarji, tesarji, strehokrovci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci itd.

Na zagrebškem drž. kolodvoru je bilo pokradenega za več milijonov premoga. Aretirali so že več oseb.

Dunajski župan sodr. Jakob Reumann je že 70 let star. Izdal je oklic na občinstvo, da po bodočih volitvah, ako zmagajo socialisti, ne bi mogel prevzeti več županstva. Reumann priporoča v svojem oklicu, da stranka izbere primernega sodruga za to mesto, ker bi bila zmena med poslovno dobo težavnejša. Reumann bo kandidiral kot nosilec liste v Favoritnu tudi pri teh volitvah. Socialnodemokratična stranka namerava baje kandidirati, če zmaga, za dunajskega župana s. dr. Rennerja.

Potres na Japonskem je razrušil 12 mest; poginilo pa je nad pol milijona ljudi. Žrtev potresa je okolo 40.000 inozemcev med njimi angleški in francoski poslanik. Celotna škoda, kolikor se da površno presoditi nad 7 bilijonov jenov. Nekaj okoliških otokov se je pri potresu pogreznilo v morje. (Bonin.) Uničenih je bilo mnogo trgovskih ladij in vrednosti in dve najmodernejši vojni ladji. Preden se Japonska odpomore od te katastrofe, bo trajalo desetletja.

III. ljubljanski velesejem je otvorjen le še danes in jutri. Sejem je za vse interesente zanimiv. Prireditev jasno predočuje razvoj domače industrije in obrti. Razstavljenih je pa tudi mnogo tujezemskih proizvodov. Vstopnina za enkratni obisk znaša 15 dinarjev.

Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev itd. v Ljubljani se je udeležila III. velesejma z bogato razstavo lastnih izdelkov v najlepši izvedbi. Razstavila je poleg tega kopalne naprave, plinove peči in plinove avtomate za kopalnice, kuhinje in ambulatorije. Velesejem je zanimiv tudi za vsakega delavca, ki stremi po tehničnem napredku domače industrije. Nihče naj ne zamudi prilike.

Gostilno pri „Zeksarju" v Ljubljani sta prevzela in preuredila ter povečala gg. Aleš in Roza Zalaznik Prostori so jako lepi, zračni, svetli, vrt in pa kar je prav važno, najboljša solidna postrežba! (Glej inserat!)

Socialistična sredstva.

Socialistične organizacije se bojujejo za odpravo današnjega ekonomskega sistema. Boj zahteva strategije, kajti bojevati se tjavendan brez vsakega načrta nima smisla. Socializem kaže delavstvu, kakšna je moč njegovega nasprotnika, zato da more proletariat organizirati svoj boj proti kapitalizmu in ga uspešno voditi. Kajti, če se hočem bojevati, moram poznati nasprotnika, njegove čete, sile, trdnjave, njegovo orožje in njegove metode. In nasproti mu morem stopiti na tistem bojišču, na katerem ga najdem. To je neizpodbita resnica.

Pa vendar se čuje zadnja leta toliko utopističnih razlaganj načinov, kako mora iti delavstvo v boj za strmoglavljenje kapitalističnega sistema. Utopistične razlage in metode smo imeli tudi v prošlosti, toda ker je bilo delavsko gibanje takrat še šibko, niso napravile toliko škode delavski stvari kakor danes.

Politična moč se zametava. In prav tisti, ki so jo pred dvemi leti obsodili, so se sedaj premislili, pa sklenili poseči tudi v političen boj. Zmote pa niso priznali. Če ima kapitalizem politično moč, pa me z njo tepe, ovira moj razvoj, onemogočuje mojo organizacijo, tedaj je logično, da se mora proletariat tudi politično postaviti na svoje noge in si osvojiti moč tudi na tem polju; kajti to je eden izmed pogojev končne zmage. Zametavati tega pomeni škodovati delavski stvari in socializmu sploh.

Sodišča, policija, zakonodajna telesa itd. so politične institucije. V rokah kapitalističnega razreda pomenijo najboljše orožje v boju proti delavskim interesom. Zakaj pa so te reči v rokah nam nasprotnega razreda? Ne zato, ker je politika slaba, ampak zato, ker je večina delavstva politično nezrela. Ta večina omogoča maloštevilnemu kapitalističnemu razredu, da vlada nad zavednim in nezavednim delavstvom enako.

V stavkah je najizdatnejše kapitalistično orožje proti delavstvu politična moč. Policija, vojaštvo, šerifi, župani, governerji itd. so večinoma v kapitalističnih rokah. Delavci protestirajo, trošijo tisočake za advokate v dragih sodnih procesih, se zgražajo nad političnimi oblastmi, na dan volitiev pa zopet glasujejo za svoje »prijatelje« v demokratski in republikanski stranki. Na ta način se z volitvami za delavski razred res ne bo »nikdar nič česar doseglo«, toda doseže se toliko več za kapitalistične interese. Krivda za take razmere je torej pri delavstvu, ne v politiki kot taki.

S politiko prodira kapitalizem neprenehoma v področje delavskih pravic. Kakšna logika je to, če pravim tedaj, da me politika nič ne briga... Volitve imamo in delavstvo ter kmečko ljudstvo je v ogromni večini. Kapitalisti torej niso v večini. Da vladajo, je krivda v politični nezrelosti ameriškega ljudstva. Dolžnost zavednih delavcev torej je, da izobrazijo mase. Hujskati male skupine je zelo slabo sredstvo v boju proti kapitalimzu, ki ne dovede drugam, kakor do ječe za nekatere in do razočaranja za druge.

Pravijo, da je politika postala kupčija. Prav zato jo je treba iztrgati kupčevalcem iz rok in napraviti iz nje to, kar mora biti, da bo kodistila ljudstvu in čistila njegove interese. Ves kapitalistični sistem je prežet korupcije. Ker so v njem pogoji za korupcijo, jo je najti ne samo v politiki, ampak celo v unijah, cerkvah, dobrodelnih institucijah in v političnih zastopstvih jo je seveda največ, ker iščejo korumpirani interesi v njih zaslombe, varstva.

Korupcija ne bo izginila čez noč, kar nam potrjuje sovjetska Rusija, kjer je vlada nastopila od vsega začetka najenergičnejše proti korumpiranemu uradništvu. Korupcija pa še ni iztrebljena, ker še niso iztrebljeni vsi pogoji zanjo in kar je glavno, ker ljudje še niso tako daleč, da bi jim bila poštenost največja svetost. (Konec prih.)

Odgovorni urednik Ignac Mihevc. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev.
Najcenejše pisalne stroje dobite pri
Lud. Baraga, Ljubljana.
Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr.
V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščeni papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Eligij Eber
Ljubljana, Kongresni trg štev. 7.
Krznar in izdelovatelj čepic.
Izdelujem iz krzne: Damske plašče, mufe, bove, kape in vratnike za dame in gospode. Izdelujem vsakovrstne čepice. Sprejemam vsakovrstna popravila, moderniziranje damskih plaščev in vsa v stroko spadajoča dela.

Naznanilo.
Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjava, da sva staroznano gostilno „Pri Zeksarju" na Dunajski cesti štev. 6 v Ljubljani popolnoma prenovila in izdatno povečala. Novi prostori so jako udobni, svetli in zračni. Lep vrt, zračna veranda. Postrezala bova — kakor dosedaj — tudi vbodoče z okusno kuhinjo, pristno pijačo in vedno svežim pivom.
Za cenjeni obisk se priporočata
Aleš in Rezi Zalaznik,

Priporočamo:
Izdelovalnico okvirjev za slike
Kongresni trg štev. 19.
A. BABKA
Ljubljana
Kartonažno tovarno ter knjigoveznico
Rimska cesta štev. 13.

Stavbeno podjetje
Inž. Dukić in drug
Ljubljana
Bohorčičeva ulica štev. 24.

Ivan Jax in sin
Ljubljana
Gosposvetska cesta št. 2.
Šivalni stroji.
„Urania" in „Adlerjevi"
pisalni stroji
izborna konstrukcija in elegantni izdelek iz tovarne v Lincu. — Ustanovljeno leta 1876.
Kolesa prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffenrad.
Vezenje poučujemo brezplačno.
Ceniki zastonj!

JOSIP JUG
pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove
Ljubljana,
Rimska cesta štev. 16.
Specialni oddelek za sobo-, čr koslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.
Moste-Ljubljana,
Zaloška cesta štev. 67.

Zadružna banka v Ljubljani
Brzojavi: Zadrubanka. **Aleksandrova cesta štev, 5,** Telefon štev. 367.
Vplačani kapital K 10,000.000.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.